

Lectures poloneses, V. Una playlist per a Zagajewski

POESIA / 13 ABRIL, 2021

Al darrer llibre de poemes d'Adam Zagajewski, *Prawdziwe życie* ('Vida real'), publicat el 2019 a Cracòvia, hi ha un poema atípic, de ritme sincopat i lirisme eixut, constituït per una acumulació de preguntes que no se sap ben bé qui adreça a qui. És aquesta última característica, sobretot, que el fa atípic, perquè normalment la veu que parla en els poemes de Zagajewski és fàcil d'ubicar i de visualitzar i tot. En català faria més o menys així:

Instrument

Per què escriu sobre música, què és
 la música per vostè, quin és l'instrument
 que més l'inspira, encara escolta jazz,
 per què no toca cap instrument, en general
 què és la música, per què d'això
 no en pot dir res, creu que la mística
 té futur, i si és així, per què,
 i estaria d'acord amb l'afirmació
 que la desesperació, per exemple, és bella?

Pocs mesos després de la publicació de *Prawdziwe życie*, a mitjan novembre de 2019, Zagajewski va venir a Barcelona per última vegada. L’havien convidat per impartir una lliçó magistral a la Universitat Pompeu Fabra i per presentar, a la Central del Raval, *Una leve exageración*,¹ una obra a mig camí entre l’assaig i el dietari que Acantilado havia publicat en traducció de Jerzy Sławomirski i Anna Rubió. Em vaig oferir per participar en la presentació d’aquest llibre, que acabava de ressenyar, i la professora Tamara Djermanovic, l’amfitriona de l’acte, s’hi va avenir amablement. Jo havia traduït alguns poemes de Zagajewski al rus, l’havia entrevistat dues vegades i hi havia parlat en diverses ocasions a Catalunya i a Polònia. El seu tracte amb mi sempre va ser extraordinàriament càlid i generós, i quan em demanava per la meva feina, la meva família o les meves lectures el seu interès era genuí.

Mentre l’acompanyava de l’hotel a la llibreria, li vaig preguntar pel poema «Instrument». Em va dir que mentre l’escrivia s’imaginava les veus superposades dels periodistes que l’incomodaven preguntant-li per la seva relació amb la música. Respecte al títol, em va confessar que dubtava d’haver-lo encertat —Zagajewski no tenia cap inconvenient a mostrar-se insegur i parlava amb naturalitat del que considerava les seves mancances—, però que amb tota probabilitat havia sorgit de la imatge d’ell mateix afinant l’únic instrument que suposadament dominava —el llenguatge— abans de començar a escriure. En aquell moment em va venir al cap «Classes de piano», el poema que l’autor polonès llegia sovint en els recitals que feia arreu del món. Té uns versos que diuen:

Tot és silenci en aquesta casa. A l’habitació hi ha un piano,
com una fera mandrosa, domesticada, i allà dins,
al centre mateix, hi ha la bola negra de la música.
La senyora J. va dir-me just després d’acabar
la primera classe, o potser la segona,
que seria millor que estudiés idiomes,
perquè no estava dotat per a la música.
No estic dotat per a la música.
Millor que estudiï idiomes.
La música sempre serà en un altre lloc,
inassolible, sempre en una casa aliena.

El dia que el va llegir al Palau de la Música Catalana, al festival internacional de poesia de l’any 2018, quan va arribar a «No estic dotat per a la música» em va semblar que li tremolava la veu.

No vaig gosar atabalar-lo massa just abans de la presentació, però m'hauria agradat preguntar-li també per la «desesperació» del vers final d'«Instrument». Què és el que li resulta desesperant? La insistència dels periodistes que volen furgar en una qüestió íntima? Les seves pròpies limitacions d'amateur en la comprensió de la música? La dificultat de plasmar en paraules aquella força misteriosa, i necessària per escriure, que la música clàssica desperta en ell? Ahludeix de manera obliqua a aquesta força en un passatge d'un altre llibre a mig camí entre l'assaig i el dietari, publicat a Pre-Textos sota el títol *En la belleza ajena*. Tot seguit, per rebaixar-ne l'èmfasi, afegeix (reproduceixo la traducció d'Ángel E. Díaz-Pintado): «Mi oído musical está escondido en lo profundo, como un conspirador, temeroso de la luz diurna. Nunca sale a la superficie. Recluido en algún lugar en el fondo de mi cráneo, sólo recibe la visita de compositores y solistas famosos. Es tímido, consciente de su pasividad, de su imperfección, de su condición de no absoluto. Sin embargo, cuando se conmueve y se llena con la música que le es familiar, vibra con fuerza, y, gracias a ello, resulta que hace temblar también a otros centros espirituales menos lisiados que él.»

Per a aquells que hem seguit les publicacions de Zagajewski i trobarem a faltar la descoberta de llibres nous, i també per a aquells que l'hem conegut en persona i ja hem començat a enyorar-lo, una manera de recordar-lo seria buscar les peces musicals que surten en els seus versos o en la prosa i sentir-les. El *Rèquiem* de Saint-Saëns, que sona de fons en el poema adreçat a Konstanty Ildefons Gałczyński, de *Mano invisible*; la xacona de la *Partita per a violí sol número 2* de Bach, al voltant de la qual gira el poema dedicat a Jaume Vallcorba, de *Asimetría*; del mateix llibre, el *Concert per a piano número 3* de Rakhmàninov, en versió de Marta Argerich, que apareix en el poema que porta el nom del compositor rus; la *Cançó de la terra* de Mahler, esmentada a «Opus Póstumo», de *Deseo*; el *Trio per a piano número 3* de Schumann o la Novena simfonia de Bruckner, de *En la belleza ajena*; la *Rapsòdia per a contralt* de Brahms i la Tercera simfonia de Górecki, comentades a *Una leve exageración...* Podria continuar, però és millor que cadascú faci la seva tria.

Si voleu crítica literària catalana de qualitat i independent, subscriuiu-vos [aquí](#) a *La Lectora*. Amb el vostre suport feu possible que la revista es consolidi i pugui créixer.

1. Dels llibres de poesia de Zagajewski publicats a Acantilado i Quaderns Crema n'és traductor Xavier Farré. Els llibres en prosa, tret de *En la belleza ajena*, estan traduïts per Jerzy Sławomirski i Anna Rubió. [↗](#)

ETIQUETES: [ACANTILADO](#) [JAUME VALLCORBA](#) [MÚSICA](#) [POESIA POLONESA](#)

(Sant Petersburg, 1985). És Llicenciada en Teoria de la Literatura i Literatura Comparada. Ha publicat tres llibres de poemes en rus i dos en català, *Per l'inquilí anterior* (2015) i *Dos viatges* (2020), a part d'un grapat de traduccions de literatura russa. És guanyadora del Premi Vidal Alcover de Traducció (2016) i del Premi PEN de Traducció (2018). Imparteix classes a l'Escola d'Espectura de l'Ateneu Barcelonès i col·labora amb el diari *Ara*.

Articles relacionats

**Lectures poloneses,
V: El Job d'Anna
Kamieńska**

Epicuris esouris

**Lectures poloneses,
IV: Józef Czapski. Un
retrat i unes cartes
(fora de quadre)**

[Llibres](#)
[Cultura](#)
[Nosaltres](#)
[Contacte](#)

© LA LECTORA
hola@lalectora.cat

Amb el suport de l'Ajuntament de
Barcelona (ICUB, 2019)

[Política de privacitat](#)
[Copyleft](#)

© LA LECTORA 2018